

Przygotowanie i opracowanie:
Reduta Dobrego Imienia Polska Liga przeciw Zniestawieniom

Rządowe reformy w Polsce: dotychczasowe efekty i perspektywy

(streszczenie i aktualizacja)

Niniejsze opracowanie jest streszczeniem trzyczęściowego opracowania z lipca 2017 r. pod tym samym tytułem (liczącego około 40 stron). Podobnie jak opracowanie z lipca, streszczenie jest podzielone na trzy części: (1) reformy społeczne, (2) gospodarka i finanse, (3) bezpieczeństwo i wymiar sprawiedliwości. Streszczenie zostało uzupełnione o najważniejsze decyzje i działania rządu z ostatnich tygodni.

Część I – Reformy społeczne

Program Rodzina 500+. Sztandarowym projektem Prawa i Sprawiedliwości, ogłoszonym podczas kampanii wyborczej i konsekwentnie realizowanym po wygranych wyborach, jest program Rodzina 500+. Program ten uruchomiono w kwietniu 2016 r. W ramach programu polskie rodziny otrzymują nieopodatkowane świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko do 18 roku życia. Z programu korzysta ponad 2,6 mln rodzin, a świadczenie otrzymuje 4 mln dzieci (57% wszystkich dzieci do 18 roku życia). Od początku trwania programu do rodzin trafiło ponad 33 mld zł. Przewiduje się, że na program Rodzina 500+ w tym roku przeznaczonych zostanie 24-25 mld zł. Program Rodzina 500+ ma dwa zasadnicze cele – cel społeczny (wsparcie rodzin wychowujących dzieci) i cel demograficzny (wzrost liczby urodzeń dzieci). W 2016 r. Bank Światowy szacował, że dzięki programowi skrajne ubóstwo w Polsce zmalało o 48%, a skrajne ubóstwo dzieci o 94%. W pierwszej połowie 2017 r. urodziło się w Polsce około 200 tys. dzieci (o 14 tys. dzieci więcej niż w pierwszej połowie 2016 r.). Dzięki programowi w ciągu 10 lat wskaźnik dzietności ma wzrosnąć z 1,3 do średniej UE, tj. 1,6 (docelowo, pożądany wskaźnik gwarantujący zastępowalność pokoleń to około 2,1). Program Rodzina 500+ cieszy się bardzo wysokim poparciem w społeczeństwie (77%, przy 20% dezaprobaty).

Program Mieszkanie+. We wrześniu 2016 r. rząd przyjął uchwałę w sprawie Narodowego Programu Mieszkaniowego, który zakłada zwiększenie dostępu do mieszkań dla osób o niskich i średnich dochodach. Jednym z głównych elementów NPM jest program Mieszkanie+, w ramach którego mają powstać tanie mieszkania na wynajem z możliwością nabycia prawa własności. Program jest otwarty dla wszystkich obywateli, ale preferowane będą rodziny o niskich dochodach oraz rodziny wielodzietne. Mieszkania w ramach programu będą budowane zarówno w dużych metropoliach, jak i w mniejszych miastach. Do programu zakwalifikowano ponad 40 miast. Docelowo ma powstawać kilkanaście tysięcy mieszkań rocznie. Łącznie w przygotowaniu jest ponad 10 tys. mieszkań, z czego ponad 1200 jest już w budowie (na koniec 2017 r. w budowie ma być 10 tys.). To inwestycje o łącznej wartości powyżej 2 mld zł. Pierwsze lokale z programu Mieszkanie+ mają być oddane do użytku w pierwszym kwartale 2018 r.

Reforma edukacji. W grudniu 2015 r. uchwalona została ustawa przywracająca obowiązek szkolny dla dzieci od 7 roku życia. Było to cofnięcie reformy wprowadzonej 2 lata wcześniej przez rząd PO-PSL, która zakładała obowiązek szkolny dla dzieci od 6 roku życia. Uchwalona w grudniu 2016 r. ustawa (prawo oświatowe) wprowadza nową strukturę szkolnictwa, tj. 8-letnią szkołę podstawową i 4-letnie liceum (w miejsce 6-letniej szkoły podstawowej, 3-letniego gimnazjum i 3-letniego liceum). Nowy system przewiduje też 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia i 2-letnią branżową szkołę II stopnia. Kształcenie zawodowe ma być prowadzone we współpracy z pracodawcami, aby dostosować je do potrzeb rynku pracy. Efektem reformy ma być stworzenie nowoczesnych szkół, a jednocześnie silnie zakorzenionych w polskiej kulturze i tradycji. Reforma systemu edukacji będzie wdrażana w sposób ewolucyjny: zmiany rozpoczną się w roku szkolnym 2017/2018, a zakończą w 2022/2023. Większość społeczeństwa (57%) uważa, że nowy system edukacji będzie lepszy niż obecnie obowiązujący (przeciwne zdania jest 24%).

Przygotowanie i opracowanie:
Reduta Dobrego Imienia Polska Liga przeciw Zniestawieniom

Reforma służby zdrowia. W czerwcu 2016 r. weszła w życie ustawa o bezpłatnych lekach dla osób powyżej 75 roku życia. Są to leki stosowane w leczeniu chorób wieku podeszłego: chorób serca, choroby Parkinsona, osteoporozy itp. W maju 2017 r. weszła w życie ustawa tworząca tzw. sieć szpitali. W opinii rządu, dzięki reformie pacjenci odczuwają wiele korzyści: leczenie będzie skoordynowane, szpital zapewni pacjentowi kompleksową opiekę (leczenie szpitalne, poradnię specjalistyczną, rehabilitację), poprawi się dostęp do nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej (krótsze kolejki w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć) itp. W czerwcu 2017 r. weszły w życie zmiany w prawie farmaceutycznym. Nowe apteki będą mogli otwierać tylko farmaceuci (zasada „apteka dla aptekarza”). Jedna apteka ma przypadać na 3000 osób, a między aptekami musi być co najmniej 500 m odległości. Jeden podmiot może posiadać nie więcej niż 4 apteki. Publiczne nakłady na służbę zdrowia mają wzrosnąć z obecnych 4,7% PKB do 6% PKB w 2025 r. lub wcześniej.

Reforma emerytalna. Od 1 października 2017 r. wiek emerytalny został obniżony do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn (przepisy pozwalają jednak na kontynuowanie pracy po osiągnięciu tego wieku). Reforma ta cofnęła zmiany przyjęte w 2012 r. przez rząd PO-PSL, tj. podwyższanie wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn do 67 lat. W grudniu 2016 r. uchwalona została ustawa podwyższająca najniższe emerytury i renty do 1000 zł (50% minimalnego wynagrodzenia). Również w grudniu 2016 r. uchwalona została ustawa obniżająca wysokie świadczenia emerytalne i rentowe byłym funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa PRL. Ustawa weszła w życie 1 października 2017 r. – od tego czasu mają oni otrzymywać przeciętne emerytury i renty ZUS. Jeśli chodzi o Otwarte Fundusze Emerytalne (OFE) – uznane za nieefektywne m.in. z uwagi na spodziewany niski poziom emerytur – to planuje się przekazanie 75% aktywów OFE (103 mld zł) do Otwartych Funduszy Inwestycyjnych Polskich Akcji w ramach Indywidualnych Kont Emerytalnych. Pozostałe 25% aktywów OFE (35 mld zł) ma zostać przekazane do Funduszu Rezerwy Demograficznej, przy jednoczesnym zapisie tych środków na subkontach w ZUS. Reforma OFE ma wejść w życie w lipcu 2018 r.

Część II – Gospodarka i finanse

Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju. W lutym 2017 r. rząd przyjął strategię, która wyznacza kierunki rozwoju Polski do 2020 r. z perspektywą do 2030 r. SOR kładzie nacisk na zwiększenie nowoczesności i innowacyjności gospodarki, a także rozwój terytorialnie zrównoważony i zmniejszanie dysproporcji między różnymi regionami kraju, czemu służyć ma m.in. pakiet wsparcia dla średnich miast (255 miejscowości) z kwietnia 2017 r. Strategia ma być realizowana w wymiarze krajowym i regionalnym. Kluczowe regionalne projekty to budowa międzynarodowych dróg ekspresowych Via Baltica (z Polski przez Litwę i Łotwę do Estonii) i Via Carpatia (z Litwy do Grecji przez 7 państw UE – w Polsce przez województwa wschodnie). W czerwcu 2017 r. rząd zwiększył ze 107 mld do 135 mld zł limit finansowy na Program Budowy Dróg Krajowych do 2023 r. Inne regionalne plany to np. stworzenie w Polsce centrum przesyłu i handlu gazem dla państw Europy Środkowo-Wschodniej czy budowa Centralnego Portu Komunikacyjnego „Solidarność”. Działania te są szansą na umacnianie współpracy gospodarczej w ramach Grupy Wyszehradzkiej, a także tzw. Trójmorza, czyli 12 państw UE w Europie Środkowo-Wschodniej między morzami Adriatyckim, Bałtyckim i Czarnym (Polska jest największym krajem tego regionu).

Konstytucja Biznesu i pakiet dla przedsiębiorców. Jeden z priorytetów SOR to rozwój przedsiębiorczości, w tym mikro, małych i średnich firm, które stanowią ponad 90% przedsiębiorstw w Polsce. Rząd przygotował największą od 1989 r. reformę polskiego prawa gospodarczego, zawartą w dwóch pakietach – „100 zmian dla firm” i Konstytucji Biznesu. W kwietniu 2017 r. Sejm uchwalił nowelizację kodeksu postępowania administracyjnego i tzw. pakiet wierzycielski. Dzięki nim sprawy urzędowe będą załatwiane szybciej (m.in. „milczące załatwienie sprawy”), a firmy będą szybciej odzyskiwać długi. Konstytucja Biznesu ma wprowadzić szereg korzystnych dla biznesu zasad, m.in. zasadę „co nie jest prawem zabronione, jest dozwolone”, zasadę domniemania uczciwości przedsiębiorcy itp. W 2018 r. mają być wprowadzane kolejne elementy: uproszczenie dziedziczenia przedsiębiorstwa rodzinnego, krótszy okres przechowywania akt pracowniczych (10 zamiast 50 lat) i ich elektroniczna, wprowadzenie tzw. prostej spółki akcyjnej dostosowanej do potrzeb start-upów itp. Bardzo istotne jest też zbudowanie pomostu między nauką a przedsiębiorcami, tj. między badaniami naukowymi a ich wdrożeniem do biznesu.

Przygotowanie i opracowanie:
Reduta Dobrego Imienia Polska Liga przeciw Zniestawieniom

Inwestycje zagraniczne w Polsce. Polska zalicza się do najbardziej atrakcyjnych dla inwestorów państw w Europie i jest liderem Europy Środkowej i Wschodniej w zakresie bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ). W 2016 r. inwestorzy zagraniczni ogłosili zamiar zrealizowania ponad 250 projektów w Polsce, co dało Polsce 5 miejsce wśród krajów europejskich. Polska zajmuje też 2 miejsce w Europie pod względem liczby miejsc pracy tworzonych w ramach BIZ. W 2016 r. stworzono ich ponad 22 tys., czyli więcej niż np. w Niemczech czy Francji. Polska stała się krajem pierwszego wyboru dla inwestorów zagranicznych z sektora produkcji przemysłowej, np. producentów silników samochodowych i lotniczych. Obserwowana jest regionalna specjalizacja dotycząca różnych branż przemysłu, np. Śląsk staje się zagłębiem przemysłu motoryzacyjnego, Podkarpacie – doliną lotniczą, a na Pomorzu odradza się przemysł stoczniowy (za rządów PO-PSL stocznie w Szczecinie i Gdyni postawiono w stan likwidacji). Te ostatnie inwestycje mają na celu stworzenie polskiej grupy stoczniowej – największej nad Bałtykiem i jednej z największych w Europie.

Płace i podatki. W lipcu 2017 r. rząd ustalił, że płaca minimalna w 2018 r. będzie wynosić 2080 zł, czyli 46% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (obecnie wynosi ona 2000 zł, a rok wcześniej wynosiła 1850 zł). Rząd postanowił też, że minimalna stawka godzinowa w 2018 r. wyniesie 13,5 zł (obecnie 13 zł). Wcześniej osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne (około 1,3 mln osób) miały bardzo niskie stawki godzinowe (5-6 zł), a ich wynagrodzenie było niższe od płacy minimalnej. Od stycznia 2017 r. obowiązuje nowa kwota wolna od podatku – 6600 zł rocznie. Stosowanie ponad dwukrotnie niższej kwoty wolnej za rządów PO-PSL (około 3100 zł) oznaczało opodatkowanie dochodów na poziomie minimum egzystencji, co w 2015 r. Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z Konstytucją RP. Na zwiększeniu kwoty wolnej od podatku zyskały ponad 3 mln Polaków o najniższych dochodach (m.in. emeryci, renciści, studenci). W październiku 2017 r. rząd postanowił, że w 2018 r. kwota wolna wzrośnie do 8000 zł (skorzysta na tym 5-6 mln Polaków). Ponadto, od stycznia 2017 r. obniżona została z 19% do 15% stawka podatku CIT dla małych przedsiębiorców, na czym skorzystało około 90% podatników CIT, tj. blisko 400 tys. firm.

Budżet państwa – uszczelnianie systemu podatkowego. Za czasów koalicji PO-PSL, wskutek nieuczciwych i przestępczych działań (głównie wyłudzenia zwrotu podatku VAT), budżet państwa tracił rocznie kilkadziesiąt miliardów złotych – w sumie 200-300 mld zł z ciągu 8 lat. Sejm planuje powołanie komisji śledczej do wyjaśnienia tej afery. Rząd Prawa i Sprawiedliwości pracuje nad uszczelnieniem systemu podatkowego. W marcu 2017 r. utworzono Krajową Administrację Skarbową, która rozbija krajowe i międzynarodowe grupy przestępcze (nielegalny handel paliwami, wyłudzenia VAT, przemyt papierosów i alkoholu itp). Od sierpnia 2016 r. obowiązuje „pakiet paliwowy” (przepisy mające ograniczyć szarą strefę na rynku paliw), a od kwietnia 2017 r. „pakiet przewozowy” (przepisy dotyczące monitorowania drogowego przewozu towarów, w przypadku których występuje wysokie ryzyko oszustw podatkowych – paliwa, alkohol itp). W marcu 2017 r. wprowadzono surowe kary za wystawianie i używanie fikcyjnych faktur VAT (nawet 25 lat więzienia). W pierwszej połowie 2017 r. wzrosły dochody budżetowe ze wszystkich głównych podatków, w tym zwłaszcza z podatku VAT o 28%, tj. o 18 mld zł (do końca roku wpływy z VAT mają wzrosnąć o 25 mld zł). W połowie 2017 r. budżet notował 6 mld zł nadwyżki. Deficyt sektora finansów publicznych w 2017 r. ma wynieść około 50 mld zł (2,5% PKB), czyli znacznie mniej niż planowano (59 mld zł, tj. 2,9% PKB).

Toksyczne produkty finansowe. Przez wiele lat banki udzielały kredytów hipotecznych indeksowanych lub denominowanych do franka szwajcarskiego, nie informując klientów o ryzyku kursowym. W styczniu 2015 r. nastąpiło skokowe umocnienie franka i w efekcie znaczny wzrost zadłużenia osób spłacających te kredyty. W 2016 r. kredyty takie o wartości 137 mld zł posiadało 900 tys. osób. Sejm pracuje nad projektami ustaw dotyczących kredytów walutowych. Inny problem to tzw. polislokaty, które banki i firmy ubezpieczeniowe sprzedawały swoim klientom (2009-2013) nie informując o wysokich kosztach ich likwidacji (nawet 80-90% wpłaconych środków). Problem ten dotyczy 5 mln Polaków i jest szacowany na 50 mld zł. W Ministerstwie Sprawiedliwości powstał zespół zajmujący się tą sprawą. Prokuratura i Sejm wyjaśniają też tzw. aferę Amber Gold, czyli piramidy finansowej, której działalność (2009-2012) spowodowała 850 mln zł strat poniesionych przez 19 tys. ludzi. Firma Amber Gold działała w czasie rządów PO-PSL, ale ówczesne władze nie podejmowały działań, aby wyjaśnić tę sprawę. Działania takie podjęto dopiero Prawo i Sprawiedliwość. Wiosną 2018 r. sejmowa komisja śledcza ma przesłuchać byłego premiera Donalda Tuska w związku z aferą Amber Gold.

Przygotowanie i opracowanie:
Reduta Dobrego Imienia Polska Liga przeciw Zniestawieniom

Aktualna sytuacja gospodarcza i perspektywy. Polska jest wśród państw UE o najwyższym tempie wzrostu gospodarczego. W opinii Komisji Europejskiej, motorem wzrostu PKB jest silny wzrost konsumpcji prywatnej wynikający m.in. z programu Rodzina 500+. We wrześniu i październiku 2017 r. największe banki (Morgan Stanley, Goldman Sachs, Crédit Agricole) i agencje ratingowe (Fitch, Moody's) znacznie podniosły prognozy wzrostu polskiego PKB – do ponad 4% w 2018 r. Zdaniem Komisji, obniżenie wieku emerytalnego zmniejszy liczbę pracowników w Polsce, co spowoduje wzrost zatrudnienia i presję na wzrost płac, choć będzie ona zmniejszana przez imigrantów z Ukrainy. Stopa bezrobocia ma wynieść 4-5% – znacznie poniżej średniej UE. W 2018 r. tylko 3 kraje UE (Czechy, Węgry i Niemcy) będą mieć niższe bezrobocie niż Polska. Jeśli chodzi o finanse publiczne, to Komisja przewiduje, że deficyt budżetowy w 2017 i 2018 r. będzie mieścił się w unijnym limicie 3% PKB (m.in. dzięki uszczelnianiu systemu podatkowego), a dług publiczny utrzyma się poniżej unijnego limitu 60% PKB (zapisanego też w polskiej Konstytucji). W ostatnich miesiącach główne światowe agencje ratingowe (Fitch, Moody's i S&P) potwierdziły wysoki rating Polski i stabilną perspektywę. We wrześniu 2017 r. agencja FTSE Russell zmieniła status Polski z „rynku wschodzącego” na „rynek rozwinięty”, co oznacza, że Polska znajdzie się w gronie 25 najbardziej rozwiniętych państw świata (od września 2018 r.).

Część III – Bezpieczeństwo i wymiar sprawiedliwości

Siły zbrojne. W kwietniu 2017 r. Minister Obrony Narodowej nakreślił plan zwiększenia liczebności polskiej armii. W ciągu 8 lat ma ona liczyć 200 tys., wliczając w to Wojska Obrony Terytorialnej, które będą piątym rodzajem sił zbrojnych – obok wojsk lądowych, powietrznych, specjalnych i marynarki wojennej. Ma zostać utworzonych 17 brygad WOT (do końca 2017 r. powstanie 6 brygad). W 2019 r. WOT mają liczyć 53 tys. żołnierzy. W kwietniu 2017 r. przedstawiono też priorytety dotyczące modernizacji armii, tj. programy „Wisła” (system obrony przeciwlotniczej i przeciwrakietowej, oparty na amerykańskim systemie Patriot), „Homar” (wyrzutnie rakietowe) i „Orka” (okręty podwodne). Wydatki na obronność mają wynieść 2,5% PKB w 2030 r. (obecnie wynoszą 2% PKB, a Polska jest jednym z 5 państw NATO spełniających ten wymóg). W 2017 r. stacjonowanie w Polsce rozpoczęły wojska sojusznicy – USA i NATO (w sumie mają one liczyć około 7 tys. żołnierzy na zasadzie „stałej rotacji”). Z kolei Polska wyśle żołnierzy na Łotwę, do Bułgarii i Rumunii. Na terenie Polski budowana jest również tzw. tarcza antyrakietowa.

Kryzys migracyjny i działania antyterrorystyczne. Rząd Prawa i Sprawiedliwości odrzucił zaproponowany przez Komisję Europejską „mechanizm relokacji uchodźców/imigrantów”. Rząd pomaga finansowo potrzebującym na miejscu (w Syrii i Libanie, gdzie jest 1,5 mln syryjskich uchodźców). Większość społeczeństwa (70%) sprzeciwia się przyjmowaniu przez Polskę muzułmańskich imigrantów. W czerwcu 2016 r., w związku ze szczytem NATO w Warszawie i Światowymi Dniami Młodzieży w Krakowie, na które przybyło 3 mln osób z całego świata (oba wydarzenia miały miejsce w lipcu 2016 r.), uchwalona została tzw. ustawa antyterrorystyczna. Zapewniła ona policji i innym służbom narzędzia do szybkiego i skutecznego reagowania na zagrożenia, np. szeroki dostęp do baz danych, w tym do tajemnicy bankowej, kontrolę operacyjną cudzoziemców (podśluch, podgląd, kontrola korespondencji itp), aresztowanie na 14 dni osób podejrzanych o terroryzm, wydalanie z kraju cudzoziemców stanowiących zagrożenie, czasowe zamknięcie granic, zakaz organizacji imprez masowych, sankcje (np. do 5 lat więzienia za udział w szkoleniu terrorystycznym) itp.

Policja i inne służby. W styczniu 2016 r. uchwalona została nowelizacja ustawy o policji i ustaw dotyczących innych służb. Było to wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 2014 r., którego nie wykonał rząd PO-PSL, co groziło paraliżem policji i innych służb od lutego 2016 r. W styczniu 2017 r. wprowadzono „Program modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu”, który w latach 2017-2020 pozwoli przeznaczyć 9 mld zł na modernizację infrastruktury i sprzętu, podwyżki wynagrodzeń funkcjonariuszy itp. Środki z programu mają być też przeznaczone na budowę nowych posterunków policji i reaktywację zlikwidowanych. W latach 2007-2015 rząd PO-PSL zlikwidował ponad połowę posterunków (418 z 817). Obecnie trwa ich przywracanie: w 2016 r. w małych miejscowościach w całej Polsce przywrócono 37 posterunków policji, a do końca 2017 r. do pracy powrócą kolejne 33. Proces ten ma potrwać do 2020 r. Rząd pracuje też nad „Programem Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018-2020”, który dotyczy m.in. Centralnego Biura Antykorupcyjnego (utworzonego przez rząd Prawa i Sprawiedliwości w 2006 r.).

Przygotowanie i opracowanie:
Reduta Dobrego Imienia Polska Liga przeciw Zniestawieniom

Reforma wymiaru sprawiedliwości. Większość społeczeństwa negatywnie ocenia funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w Polsce, a ponad 80% uważa, że wymaga on reformy. Do głównych problemów zalicza się przewlekłość postępowań sądowych, zbyt skomplikowane procedury postępowań, korupcję wśród sędziów i orzekanie zbyt niskich kar za przestępstwa. W związku z tym, Prawo i Sprawiedliwość chce przeprowadzić głęboką reformę wymiaru sprawiedliwości (zapowiadaną już w 2015 r.). W marcu i lipcu 2017 r. uchwalone zostały nowelizacje ustawy o ustroju sądów powszechnych. Ustawy zwiększają kompetencje Ministra Sprawiedliwości w zakresie powoływania i odwoływania prezesów i dyrektorów sądów. Wprowadzono też zasady mające usprawnić funkcjonowanie sądów, np. losowy przydział spraw sędziom, równe obciążenie sędziów sprawami, niezmiennosc składu orzekającego. W lipcu 2017 r. Sejm uchwalił też nowelizacje ustaw o Krajowej Radzie Sądownictwa i Sądzie Najwyższym, ale zostały one zawetowane przez Prezydenta RP, który zapowiedział, że w ciągu 2 miesięcy przedstawi własne projekty ustaw reformujących sądownictwo. Pod koniec września 2017 r. prezydenckie projekty ustaw o KRS i SN zostały przekazane do Sejmu.

Zaostrzenie prawa karnego. W marcu 2017 r. Sejm uchwalił kilka nowelizacji kodeksu karnego i innych ustaw. Jedna dotyczyła tzw. konfiskaty rozszerzonej, która umożliwiła odbieranie majątków pochodzących z przestępstwa. Druga nowelizacja zaostrzyła kary za ciężkie przestępstwa wobec dzieci (np. okaleczenie, handel dziećmi, pedofilia itp). Trzecia zaś zaostrzyła kary za niepłacenie alimentów, za co grozi nawet rok lub 2 lata więzienia. Zaległości alimentacyjne w Polsce wynoszą 11 mld zł. Raport z października 2017 r. potwierdził znaczny spadek liczby osób zalegających z płaceniem alimentów.

Walka z „dziką reprywatyzacją”. W maju 2017 r. Sejm powołał Komisję Weryfikacyjną, która bada tzw. „dziką reprywatyzację”, tj. trwający przez wiele lat (głównie w okresie rządów PO-PSL) proceder przejmowania za bezcen warszawskich nieruchomości wartych wiele milionów złotych (kamienice, szkoły, działki – najdroższa warta 160 mln zł) lub wyłudzenia od miasta wysokich odszkodowań (rekordzistka otrzymała 38 mln zł). Procederem zajmowała się grupa adwokatów, sędziów i urzędników warszawskiego ratusza, którym od 11 lat kieruje Prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz (wiceprzewodnicząca PO). W wyniku „dzikiej reprywatyzacji” z przejmowanych kamienic eksmitowano 40-55 tys. osób. Dotychczas Komisja wydała decyzje w sprawie 6 warszawskich nieruchomości – we wszystkich przypadkach uchyliła w całości decyzje reprywatyzacyjne Prezydenta Warszawy ze skutkiem natychmiastowym. Prezydent Warszawy była wielokrotnie wzywana do złożenia zeznań przed Komisją, ale nigdy nie stawiała się na przesłuchanie. Część osób zamieszanych w „dziką reprywatyzację” zostało już aresztowanych przez CBA. Komisja bada „dziką reprywatyzację” w Warszawie, ale proceder ten miał też miejsce w innych miastach (Kraków, Łódź, Poznań itd). W październiku 2017 r. Minister Sprawiedliwości powołał zespół prokuratorsko-policyjny do zbadania reprywatyzacji w Krakowie. Również w październiku Ministerstwo Sprawiedliwości przedstawiło projekt ustawy reprywatyzacyjnej, która ma wyeliminować patologie związane z procesem reprywatyzacji.

Trybunał Konstytucyjny. W grudniu 2016 r. upłynęła kadencja prezesa Rzeplińskiego i nastąpiła zmiana na stanowisku Prezesa TK. Zakończyło to trwający ponad rok kryzys wokół TK – wywołany przez niekonstytucyjne zmiany w ustawie o TK dokonane w czerwcu 2015 r. przez koalicję PO-PSL. Na podstawie tej ustawy, w październiku 2015 r. koalicja PO-PSL wybrała 5 sędziów TK. Wybór 2 sędziów (w miejsce tych, których kadencje wygasły w grudniu 2015 r.) był niekonstytucyjny, co potwierdził wyrok TK, a wybór 3 sędziów (w miejsce tych, których kadencje wygasły w listopadzie 2015 r.) postrzegany był jako nieetyczne działanie legislacyjne w ostatniej chwili (na kilka tygodni przed wyborami parlamentarnymi). Działanie to miało na celu zdominowanie TK przez sędziów z rekomendacji PO (14 na 15 sędziów), co miało umożliwić paraliżowanie prac Sejmu i blokowanie społeczno-gospodarczych reform zapowiedzianych przez Prawo i Sprawiedliwość. W listopadzie 2015 r. obecny Sejm (w którym większość ma PiS) unieważnił wybór tych 5 sędziów i postanowił, że sędziów należy wybrać ponownie, co nastąpiło w grudniu 2015 r. Prezes Rzepliński nie dopuszczał jednak do orzekania 3 z 5 sędziów, co przyczyniło się do paraliżu TK, bo orzekało w nim tylko 12 sędziów, a zgodnie z ustawą o TK orzeczenia powinny być wydawane przez co najmniej 13 sędziów. Powstało „błędne koło”, z którego udało się wyjść dopiero po upływie kadencji prezesa Rzeplińskiego.

Warszawa, 15 października 2017